

Оксана Барнич

**СПЛКУЙМОСЯ
ПРАВИЛЬНО!**

Словник

УДК 81'271(038)

ББК Ш141.1-7

Б 25

Редактор – кандидат філологічних наук,
професор Чернігівського
національного педагогічного
університету імені Т.Г. Шевченка
Бобир О.В.

Барнич О. В.

Б 25 **Спілкуймося правильно!** : словник.
– Чернігів : , 2016. – 124 с.

Затверджено на засіданні кафедри мов і
методики їх викладання
Чернігівського національного педагогічного
університету імені Т.Г. Шевченка
(протокол №3 від 27.10.2016 р.)

© Барнич О.В., 2016

Батьківські збори

На батьківські збори
лише поспішають,
А от про батьківські
нічого не знають.
Хоч мама, хоч тато,
бабуся, сестричка –
У всіх наголошувать
правильно звичка.

Беремо́, несемо́

*Не беремо́ - беремо́,
І подалі несемо́!*

Блюдо і страва

*На блюдо страву покладу
І пригощати всіх піду.*

Бо́лю

*Знають точно навіть діти
У початковій школі,
Що говоримо ми «болю»,
Не вживаєм «болі»!*

Брати участь

Участь беремо,
а не приймаємо.

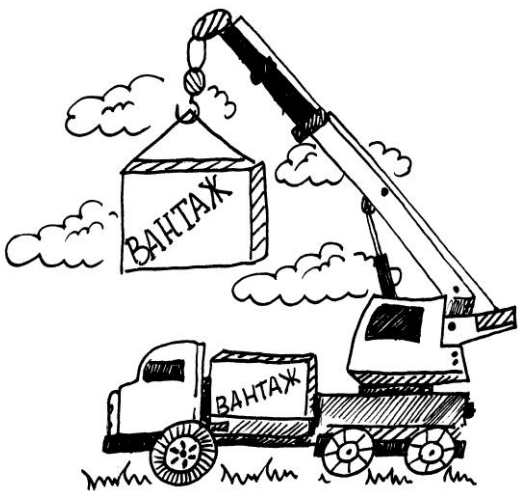
Ми цю кальку
з пам'яті стираємо.

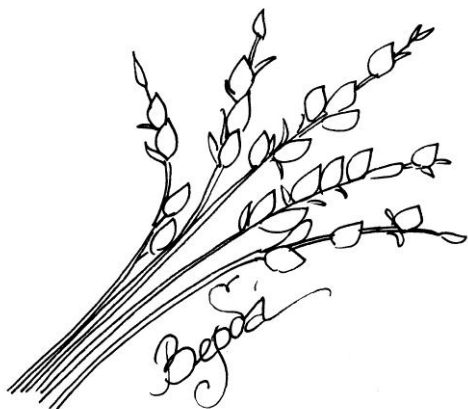
Вантаж

*Ми не грузим, «груз» не кажемо,
А вантаж собі вантажимо.*

Вербá (і́, мн. вéрби)

*Ми говоримо хіба вéрба?
Аж ніяк! Вербá!*

Вимóва

*Повторюю знову і знову:
Не «вiмова»! Тільки «вимóва»!*

Вимо́га

*Вимо́гу не одну ми можем мати,
А вимо́гу не варто
ї висувати,
Щоб слово українське
не псувати!*

Виразно

*Не варто звикати до виразу,
Що мають читати всі виразно!
Це ж навіть і учневі ясно:
Читати потрібно виразно!*

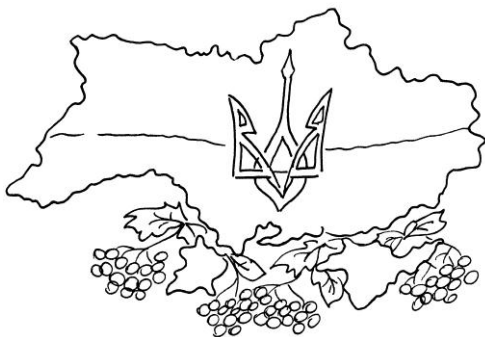
Віпадо́к

Має бути в мовленні порядок:
«Віпадо́к» говорим,
не «випадо́к»!

В Україну

*Люблять дорослі,
звичайно, і діти –
Всі в Україну до нас приїздити.
Запам'ятайте ви тільки єдине,
Що «в Україну»,
не «на Україну».*

Ві́льха

*Ві́льха в лісі виростає,
Про ві́льху ніхто не знає!*

Вірші

*Любі друзі, дорогі товариші!
Та забудьте ви нареши́ті*

про вірші́!

Про хороши́ і про трохи,

може, гірші́,

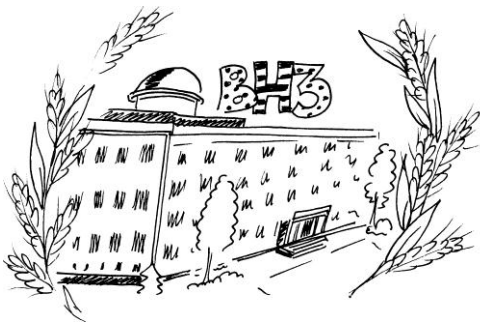
Адже правильно звучати

буде вірші́!

ВНЗ і виш

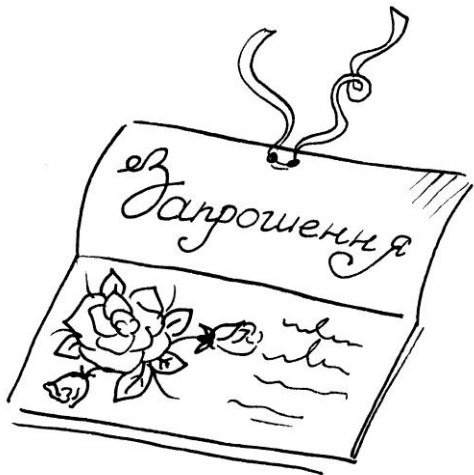
*Ти говориш «вуз» облиш!
Існує ВНЗ чи виш.*

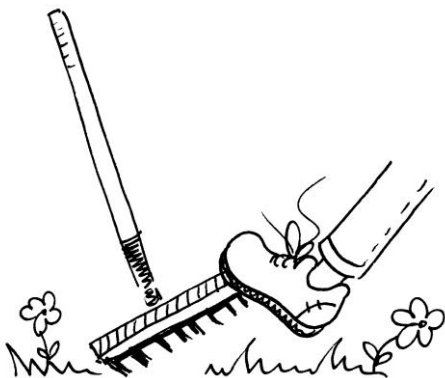
Гості (род. відм. гостей)

Гостей запрошую на свято,
А гостей я не хочу й знати!

Граблі

*Ти на граблі не наступай!
І слово «граблі» - забувай!*

Гро́ші (род. відм. грошей)

Цікаво, хто ж ото
такий хороший
«Гроше́й» говорить замість
слова «гро́шей»?

Гурто́житок

*Студенти в гурто́житку
лиш проживають,
А от гуртожи́ток
вони оминають!*

Давати свідчення

Якщо Ви людина

розумна, освічена,

Давайте не покази, ні,

тільки свідчення!

Діти (орудн. відм. дітьми)

Працює з дітьми

вчитель залюбки!

А не з дітьми́ –

розумний він таки!

До́нька

*І звідки звичка узялась така:
На до́ньку говорить
чомусь до́нька?*

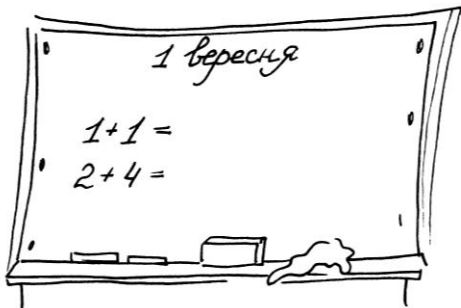
Дочка́

*Ходить мама по садочку,
З нею разом хто? Не до́чка!
А дочка́! Усі це знають -
Слово правильно вживають.*

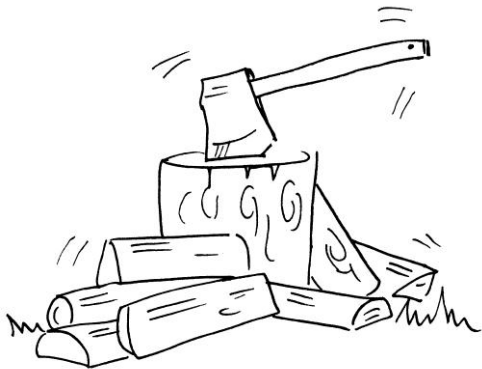
До́шка

*Серце завмирає в Колі -
Йде до до́шки він поволі!
А чи піде до дошки?
Двісичник? Та залюбки!*

Дро́ва

*Петрик йде до лісу знову,
Там рубати буде дро́ва.
Не рубатиме дрoва́ -
Мудра в Петі голова!*

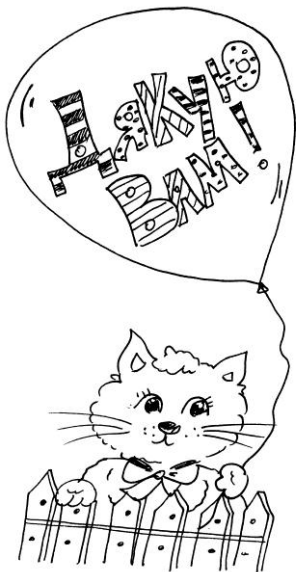
Дружний і дружній

*Родина дружна, дружний клас.
З візитом дружнім ми до вас!*

Дякувати вам

*Дякую щиро тим повсякчас,
Хто не вживає: «Я дякую вас!»*

Завдання

Складне завдання на уроках -
То і для вчителя морока,
А «завдання» і не розв'яжуть;
«Нема такого слова», -
скажуть.

Загадка

«Загадка»? «Загадка»?

- Ой і слово!

Буде так і так безпомилково!

Заня́ття (праця, навчання)

Запам'ятай на все життя:

Заня́ття, а не заняття!

Зв'язний

Мовлення ми розвиваєм зв'язне,
Щоб було все чітко, гарно, ясно.
А «зв'язне́» – незрозуміле слово.
Наголос такий є помилковим!

Зобразіти

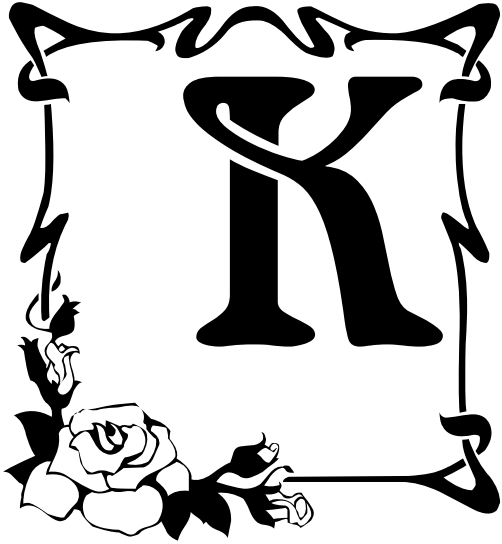
*Художникам талант
свій де подіти?*

*Пейзажі, натюрморти
зобразіти!*

*«Зобразити» ніколи не
вживають.*

*Як наголос поставить
треба знають.*

Казки́

*Прошу я дуже вас, будь ласка,
Ніколи не читайте казки!
Читайте краще залюбки
Оповідання і казки!*

Каталог

*У каталогі, кожен знає,
Ми що завгодно відшукаєм,
А от в каталогі - нічого!
Не знає і словник такого!*

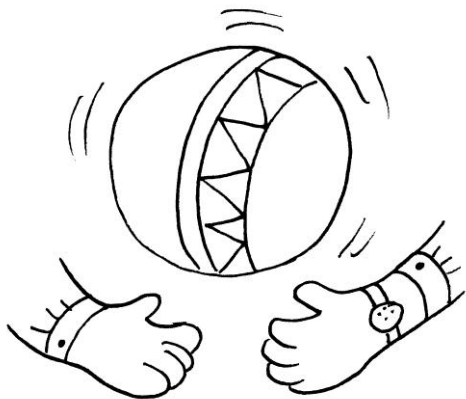
Кіломе́тр

*У подорож туристи
вирушають,
Сотні кіломе́трів подолають.
Жодного кілометра, авжеж!
Бо знання чудові в них, без меж!*

Ки́дати

*У руки треба м'яч узяти,
Та й ки́дати, а не кида́ти!*

Компанія і кампанія

Компанія дружна,

а ще страхова,

Кампанія – виборча чи посівна.

Корісний і корисно

Нам вітаміни

корісно вживати,

Книги цікаві корісно читати,

Про словники

також не забувать,

Щоб слово «корисний»

хоч не вживать!

Коромисло

*Коромислом веселка висне,
Не називайте коромислом!*

Косий і коса

*Зошит в косу лінію я маю,
А в косу'ну точно не буває!*

Кра́сти, краду, кра́де

*Злодюга вдерся радо,
Майно чуже він кра́де!
А от чи ж він краде́?
Ніколи і ніде!*

Кропива́

*Та й кусюча ж ця трава!
Зветься, друзі, «кропива́».
Так, а зовсім не кропи́ва!
Говорить так некрасиво!*

Куліна́рія

Куліна́рія, а не куліна́рія,

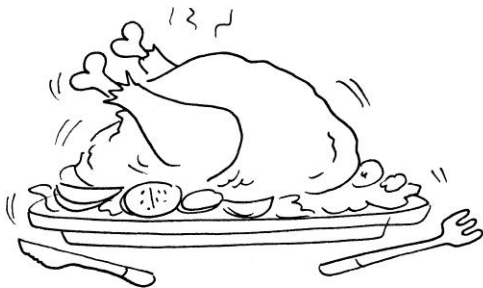
Зможе всі смачні

здійснити мрії!

Ку́рятина

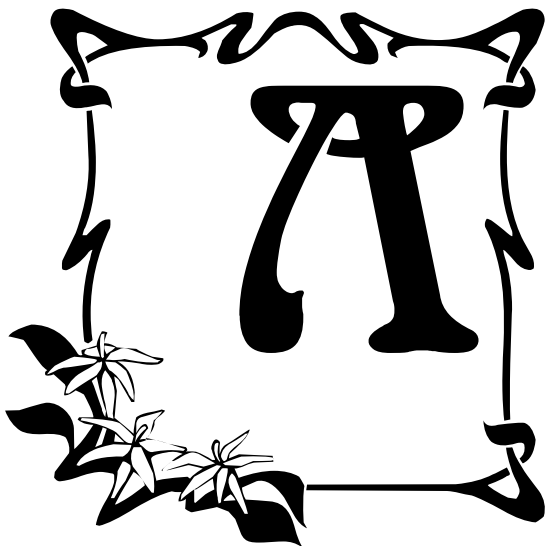
*Ку́рятину їжте на обід,
А ку́рятину варить не слід!*

Кухонний

*Кухонного комбайна мати –
Це зовсім клопотів не знати.
Якщо ж він кухонний, звичайно,
На 100% «мейд ін Чайна»!*

Легкий

*Велосипед такий легкий!
Летиш, немов на крилах мрій!
Якщо ж попався раптом легкий -
Ні, не заїдеш ти далеко.*

Листопа́д

За листячком сумує сад...
Його зірвав хто? Листопа́д!
Сказав листопа́д – виправляй!
Так осінь ти не ображай!

Люблю́

Люблю́ я рідну мову!
Не люблю, а люблю!
І від зерна полову
Відсію без жалю!

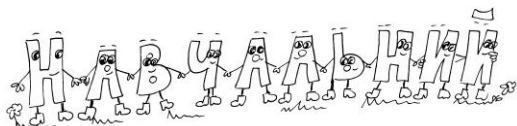

Навчальний

*Говоримо «навчальний»,
не «учбовий»,
Бо мову рідну знаємо
чудово!*

Навчання

*Палає серце від кохання,
Та пам'ятайте про навчання!
Здобудете нові знання,
Щоб не вживати «навчання»!*

Нежитю

*Від нежитю нам краплі
допоможуть,
А нежиті здолать
вони не зможуть!*

Незважаючи

*Якщо не дивлячись робити,
То можна лоба геть розбити!
А незважаючи на щось –
Не раз робити довелось!*

НЕНАВІСТЬ

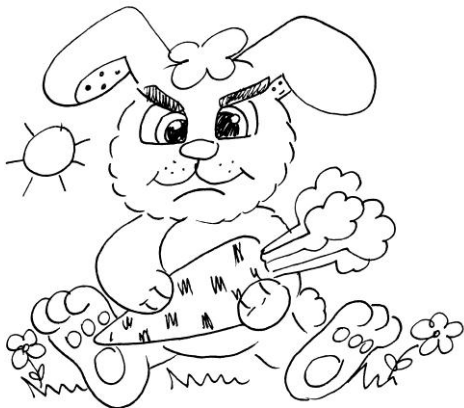
Ненависть –

це недобре почуття!

Усім вона отруює життя,

І дружбу, і любов вона руйнує.

А ненависть? Ні-ні, бо не існує.

Нести́, везти́

*Не́сти, ве́зти я не буду,
Наголос такий забуду.
Я «нести́», «везти́» скажу!
Вроду мови бережу!*

Новий (нова́, жін. рід)

*Ось зустрічаємо ми знову
Неправильне знайоме «нова»!
Не псуйте ви отак слова –
Потрібно говорити «нова́»!*

Обруч

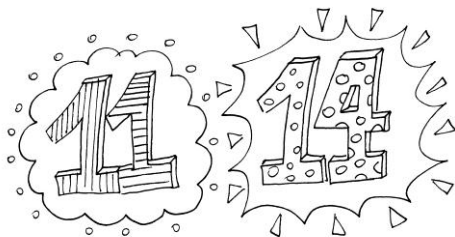
*Обруч Мариночка купує -
Розумній обруч не пасує!*

Одина́дцять,

чотирна́дцять

*Одина́дцять, чотирна́дцять –
Тільки так! Не помиляться!*

Однáково

*Ви сказали однакóво?
А чому це так раптово
Мовлення псуем байдуже?
Тут «однáково» лиш, друже!*

Озна́ка

«О́знака»? Ну, що за слово?!
А «озна́ка» - так! Чудово!

Олень

*Гарний він такий, рогатий,
Олень треба його звати.
На «олень» не зреагує,
З помилками слів не чує!*

Очі (очима, орудн. відм.)

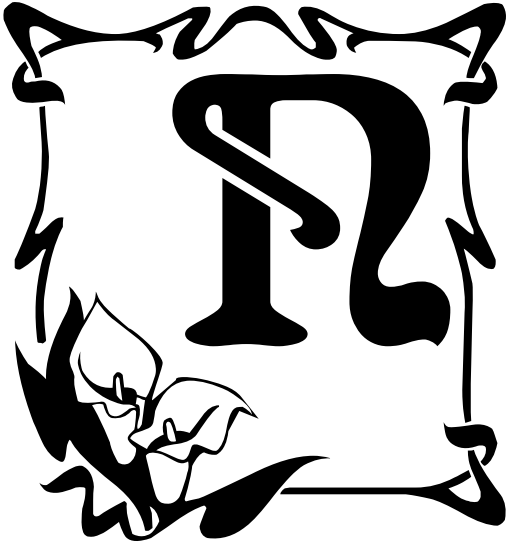
Новими очима

на нього дивлюся,

Очами дивитися -

навіть боюся!

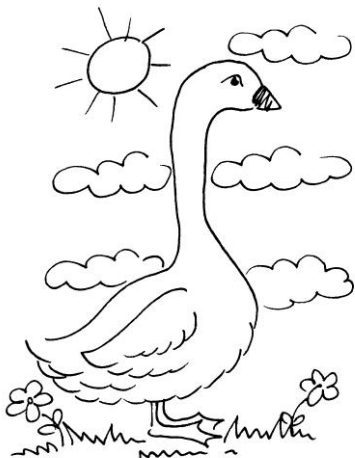
Парубок

*Дівчата, часу ви не гайте,
Холостяка все не шукайте,
Бо український наш козак,
То парубок, не холостяк!*

Па́сти

*Як гусей не хочеш пасти,
Треба в себе час не красти,
Мову рідну добре вчити,
Щоб «пасти́» не говорити.*

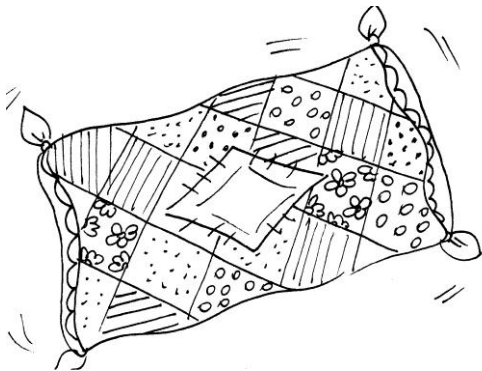
Перчи́ти

*Щоб гурману догодити,
Треба страву приперчи́ти.
Пе́рчити – не варто ї трошки,
Бо ї до рук не візьме ложки.*

Підковдра

Підодіяльник – то не наше.
«Підковдра» уживайте краще!

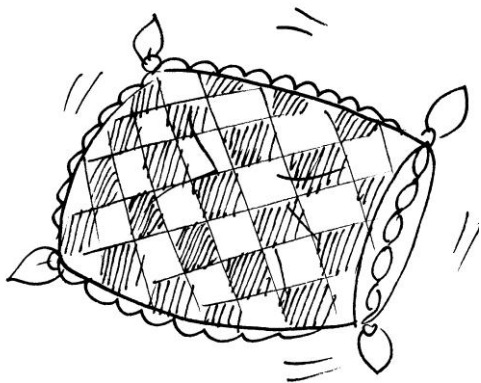
При́яте́ль

*При́яте́ля справжнього знайти,
Знаю точно, зможеш скоро ти.
А при́яте́ля і не шукай!
Ти на помилки свій час не гай!*

Поду́шка

Я під голову і вушко
Покладу м'яку поду́шку.
Рідну мову я люблю,
Тож на подушці не сплю!

Помілка

Знову будем голову ламати:

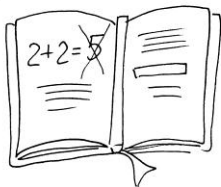
«Помилка», «помілка» –

як сказати?

Друзі, не хвилюйтеся, спокійно!

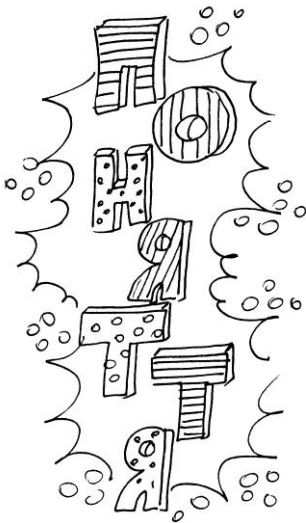
Адже наголошення – подвійне!

ПОМІЛКА

Поня́ття

*Хто рідну мову знає до пуття,
«Поня́ття» скаже,
а не «поня́ття»*

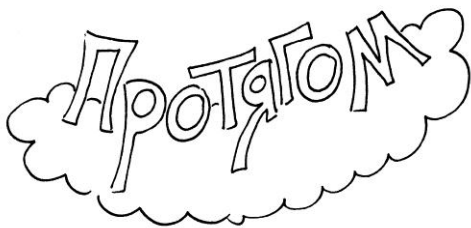
Посере́дині

*Говорять часто і донині:
Потрібно бути посере́дині!
Але на те ти не зважай,
А посере́дині ставай!*

Протягом і на протязі

*На протязі, – це знає кожен, –
Застуду лиш дістати можна!
А протягом і дня, й години –
Так скаже грамотна людина!*

Про́шу

То про́шу чи про́шу?

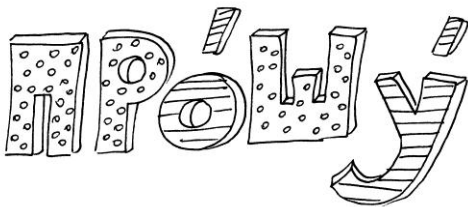
От запитання!

І відповідь даю вам без вагання:

Запам'ятайте правило хороше:

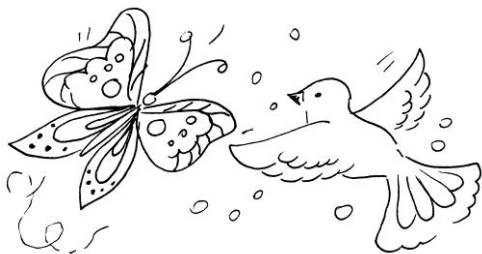
Як просите - про́шу,

запрошуєте - про́шу!

Пурхати

*Пурхати метеликом,
пташечкою можна,
І нехай з тобою порадіє
разом кожен,
А пурхати навіть
і не думай ти зрання –
Ти ж хороші маєш,
поза сумнівом, знання!*

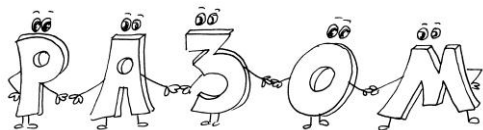

Ра́зом

Ви закарбуйте

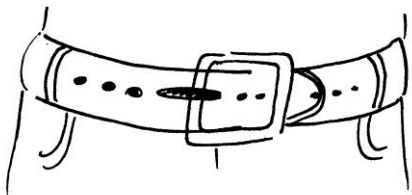
в пам'яті одразу:

*Разо́м ми не говоримо,
лиш ра́зом!*

Рéмíнь

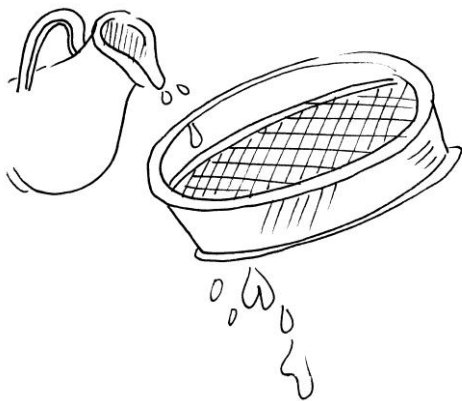
*Рéмíнь тато наш шукає –
Вихователя «вмикає».
А ремíнь йому не треба,
Бо проблеми будуть в тебе!*

РÉМІНЬ

Решето

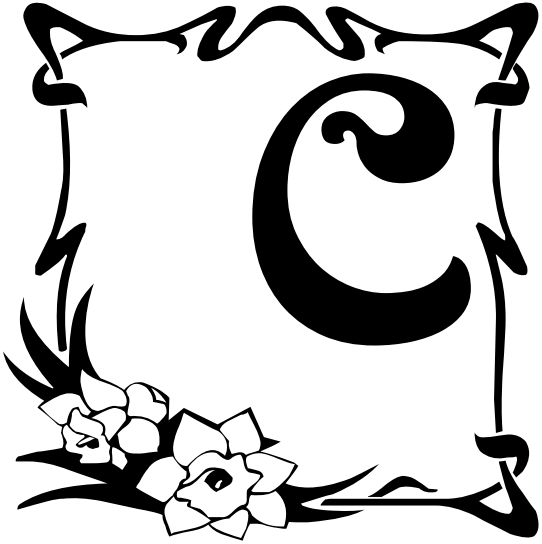
*Як у решеті вода,
То не посуд, а біда!
У решеті - не варто теж,
Бо й слово це ти не знайдеш!*

Розповідне́

*Речення – лише розповідне́,
Хай для себе кожен це збагне.
Аж ніяк воно не розповідне,
Зовсім то для мовлення
не рідне.*

Сёрдити

Уміють неслухняні діти
Сёрдити, а не сердіти!

Скажи нам

Шановні, ви у класі не одні!

Навіщо ж говорить:

«скажи мені»?

«Скажи всім нам», -

все ж варто уживати,

Аби від класу таємниць

не мати!

Слабий

*Щось у тебе, друже мій,
Потиск рук такий слабий!
А от сла́бим бути не може –
Це вже точно знає кожен!*

Смаку́

Усе яскраве ще й одразу
одягаси?

Напевно, зовсім, друже,
ти смаку́ не маєш.

А «смаку́» мати не повинен,
ти і край!

Про це, будь ласка,
за нагоди ти згадай!

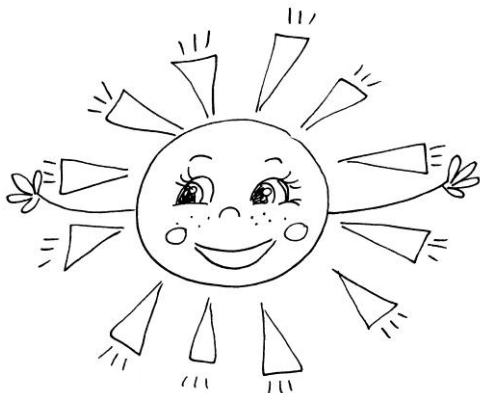
Спíна

*Знає кожна це людина,
Що в неї не спина́, а спíна!*

Старанно

*Прокинулося сонце рано
І зігріває всіх старанно.
А старанно воно не вміє,
Та й слів таких не розуміє.*

Старий

*Старий портфель Іван дістане,
А старим той портфель
не стане!*

Сторінка, сторінки

(мн. сторінки)

*Гортаю книги сторінки,
Читаю мудрості рядки.
Сторінки тільки тут бракує -
Це наголос ось так пустує!*

Судно́

*Ніколи не піде на дно
Хороше, надійне судно́,
А судном його ти назвеш -
Потопиш одразу! Авжеж!*

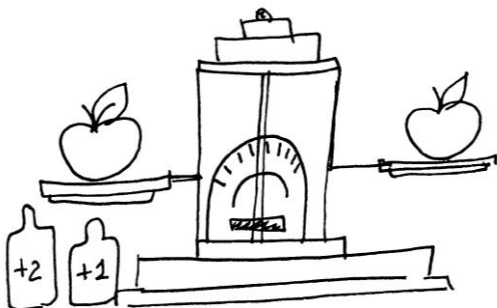
Терези́

Важать чітко, до сльози,

Ці чудові терези́.

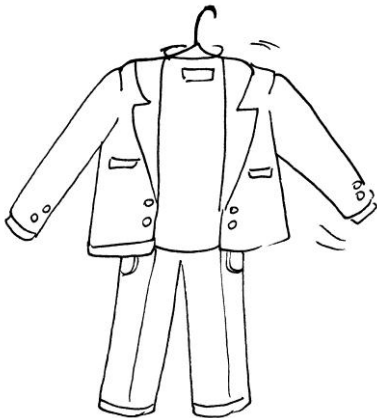
А Терези́ - це ім'я!

Знаєш ти і знаю я.

Тісний

*З'їв ти пиріжок масний,
От і став костюм тісний!
Лиш одне тут тішить, звісно,
Що не стане точно тісним!*

ТОВСТІЙ

*Товстий і мудрий наш словник
Допомагати всім він звик.
Лиш товстим ти не називай –
Образиш мудру книгу й край!*

Українська

«Українська», «українець» –
відколи?

Хіба ж бо не ходили ми
до школи?

Тож тільки «українська»
всі вживаємо,

Бо рідну Батьківщину
поважаємо!

Українською

На українській мові говорити
Не мають вчителі,

батьки і діти,

А українською говорять ті,
Кому знання незайві у житті!

Урочістий (врочістий)

*Лінійка стихла голосиста,
Вся атмосфера - урочіста!
А не «урочіста»! Ні-ні!
Бо ж правила для всіх одні!*

Успіх

*Хай успіх завжди поруч буде,
А от успіх про вас забуде.*

Фарту́х

*Хто про свою охайність дбає –
Фарту́х, звичайно, одягає!*

Про чистоту і

мовну дбати варто,

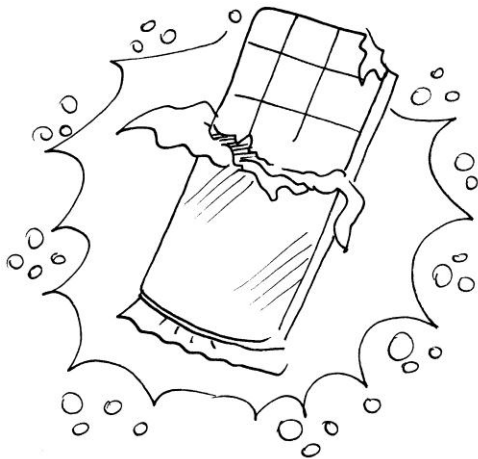
Щоб не вживати

зовсім слово фарту́х.

Фольга

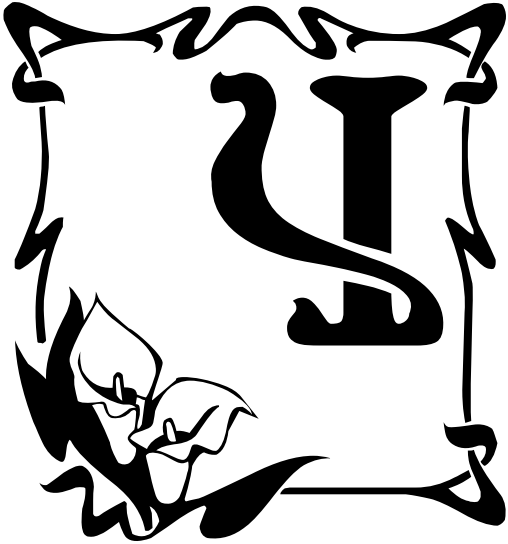
*Шоколадна плитка сяє:
Її фольга прикрашає.
У фольгу не загортай,
Так неправильно - ти знай!*

Фóрзац

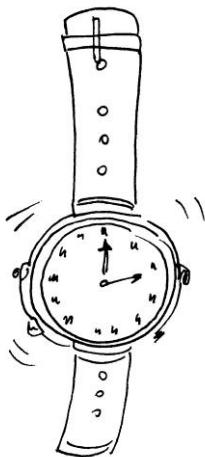
*Фóрзац завжди є чудовим:
Однотонним, кольоровим
І біленьким, ніби сніг.
А форза́цом? Точно ні!*

Ча́су

*Сказати хочу вам одразу,
Що зовсім я не маю ча́су,
Ну, а часу́ я і не мала -
Такого слова не вживала.*

Черговий

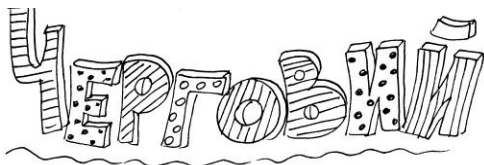
Лунає в школі знову

й знову знову:

«А хто у класі в нас черговий?»

А треба «черговий» сказати!

Нескладно це запам'ятати.

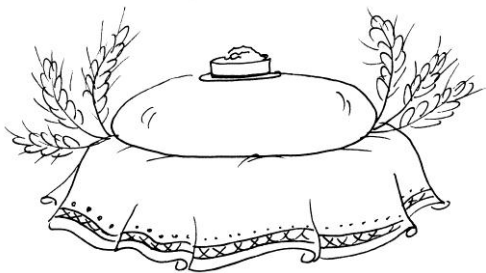
Черпати

*Черпати слід нові знання,
Як воду ту живу щодня,
А черпати - то справа марна,
І говорити так негарно!*

Черствий

*Черствá хлібина – це сухар.
А чéрства – наголос кошмар!*

Чита́ння

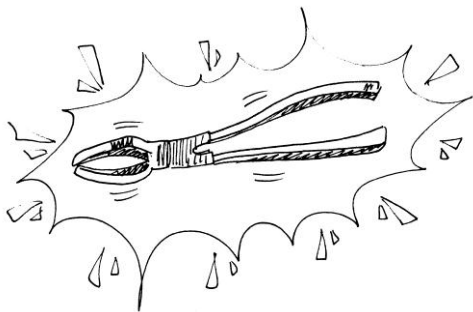
*Не можна хорошому вчителю
Займатися з учнями чита́нням!
Чита́нням потрібно
займатись,
І в мовленні не помилятись!*

Щи́пці

*Тримає хлопець у руці
Новенькі щипці, не щипці.*

Навчально-методичне видання

СПЛКУЙМОСЯ ПРАВИЛЬНО!

СЛОВНИК

**Оксана Вікторівна
БАРНИЧ**

Технічний редактор

Комп'ютерна верстка
та макетування

О. Клімова

Художнє оформлення: Колесніченко А.,
Коток В.

Підписано до друку **25.11.2016**. Формат 60×84 1/16.
Папір офсетний. Друк на різнографі.
Ум. друк арк. . Обл.-вид. арк.
Наклад 300 прим. **Зам. № 0074.**

Віддруковано ФОП Лозовий В.М.
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції.
Серія ДК № 3759 від 14 квітня 2010 року
14027, м. Чернігів, вул. Станіславського, 40
Тел. (0462)972-661
www.lozovoy-books.cn.ua